

venski kmet ajdo, in ako njo slana popari, je slaba zanj in glad trka na vrata hišice njegove.\*)

Ko so se bili Goti v začetku tretjega veka vzdignoli iz svojih sedežev in pomikali se proti mejam rimskega cesarstva, so zapuščena njih mesta Slovenci zasedli. V četrtem veku so stali poleg črnega morja in na izstoku Donave. Za njimi so hruli Avari, narod s Huni ednega plemena. Prišli so od Urala. Mnogoštevilni in bojaželjni, brzni konjiki, so tirali pred seboj Slovence, da so bili le-ti primorani konec petega veka udariti črez Donavo v ilirske in grške dežele. V begu pred Avari so Slovenci tiščali proti zapadu in jugu in l. 568 so že posedli ves Norik in Panonijo, deloma tudi Istrijo in Venetijo, vse kraje, ki jih še sedaj v lasti imajo. Avari pa so jim bili vedno za petami in preden je 6. stoletje minulo, so bili Slovenci Avarom celó podvrženi. Avar je bil gospod, Slovenec je bil njegov hlapec, in ni se čuditi, ako se je hlapec lastnosti svojega gospodarja navzel. Postal je ljut in predrzen. Za krščansko vero so nastopili zopet prežalostni časi. Avari in Slovenci so podjarmili prejšnje prebivalce, mesta in vesi so porušili in požgali, vse nježna in blaga početja sv. cerkve zabranili in podrli. Sv. papež Gregorij Veliki v ednem svojih pisem britko toži zarad divjosti avarske. Poginule in minule so skoro vse škofije po naših deželah. O koncu 6. veka ne bereš v Tiburniji, Petoviji, Sabariji, Celeji, Sisciji i. t. d. ne ednega škofovega imena več.

**S a l o n o**, mesto v Dalmaciji, kamor je bil po razdjanju Srema nadškofjski sedež prenesen, so l. 639 Avari in Slovenci oblegli in porušili. Tudi Lavreak v Noriku so napadali s tako silo in takó pogosto, da je bil primoran lavreaški nadškof zapustiti svojo stolico ter si novo poiskati v Pasavi na Bavarskem. L. 737 so razdjali in vpepelili Lavreak.

Le akvilejska nadškofija je ostala, pa tudi ona je bila zarad verskih prepírov razepljena med dva patriarha, torej tudi tako mogočnega vpliva ko nekdaž ni več imela.

Enako hudi uri, ki hipoma konča delo in trud pridnih rok in spremeni cvetoče polje v golo puščavo, so Avari in njim podložni novi slovenski naselniki vekoletna prizadevanja evangelijskih poslancev podrlí, cvetoče polje Kristusove cerkve skoro do tal pomandrali. Za lepim pomladnim dnevom nastopila je viharna noč, in solnčna luč kršanske resnice je ves čas Avarskega gospodovanja le medlo svetila.

### Žganjepivcem v svarilo.

Iz dveh krajev se nam poročata dva prav žalostna slučaja, ki prav očividno kažeta, kako

\*) To pravlico je pisatelj že v Glasniku l. 1857 nekoliko obširneje bil priobčil.

škodljiva da je za človeka žganjica, ki je že toliko ljudi pred časom v krtovo deželo spravila. V Konjicah je 9. t. m. ubogi človek pri „frakeljnu“ žganjice umrl, in dva dni poprej so šolarji na potu v šent Andraš pri Velenji našli v snegu mrtvega človeka, ki je brz spoznan bil kot obče razupit pivec. Ker je steklenička s žganjem zraven njega v snegu po konci stala, je revež v smrti omedleci brz ko ne grozno žejo trpel in se hotel pokrepčati. —

Žalostno zares je, da se ta telesna in duševna kuga čé dalje bolj med prostim ljudstvom širi. Na Janzevo se je v V. v neki štacuni 80 bokalov!! slivovice iztočilo! Naj toraj vsaj pametnim ljudem povemo, kako škodljivo da je človeku žganjico piti.

Prva in največa škoda je, da gre mnogokrat upijanjena duša — pred sodnika!

Druga škoda je pa, da si žganjepivec celó proti naravi zdravje podkopavajo in življenja dni hudobno prikrajšujejo. — Glejte, rastlinstvo daje potrebnega živeža vsem živalim, žganjice pa priroda sama ne dela; iz tega pa sledi, da zamore človek — in tudi on spada, kar rejo zadeva, med živali — brez upijanljive žganjice živeti.

Ko bi se žganjica z vodo pomešala, služi človeku v živež, kajti z vodo pomešano in zredčeno žganjico posrkavajo prebavljala (Verdauungswerkzeuge) in spreminjajo v krv, ki dela več gorkote, toraj želodec krepi, da brz in ložje prebavlja. Bolj ko pa je žganje čisto in omotno, bolj je tudi škodljivo in celó smrtno, ker popiva silno naglo notranjim delom telesnim, posebno pa želodecu za življenje potrebno mokroto.

Nasledki žganjepitja so: duševna topost, da je človek nekako topoglav in brezčuten, nagnjenje k surovosti, da bi kar vse raztrgal, čé mu količkaj navskriž gre; upada mu slednjič vidoma telesna moč, ker žganjepivec toliko menj redilnih stvari prebavljati zamore, kolikor bolj mu žganjica želodec in čreva suši ter vso prebavljalno moč popiva.

### Politični ogled.

**Avstrijske dežele.** V saboto 15. t. m. so bili ustavaki nekoliko rešeni móre, ki jih je tako dolgo in tako silno tlačila; toda odleglo jim je le za malo časa. Stopil je namreč v saboto minister Auersperg pred državni zbor, in „s cesarskim dovoljenjem“ predložil dolgo in težko pičakovano volilno prenauredbo. Brž je šla v ustavni odbor v pretres, tukaj pa že v prvi seji 17. t. m. zadela na upor treh odborovih udov iz Galicije. Groholski je namreč v imenu svojih tovarišev izrekel, da se Poljaci posvetovanj o direktnih volitvah udeležiti ne morejo, ker so direktné volitve nasprotné pravicam dež. zborov, in podirajo celó (sedanjo) ustavo. — Po teh besedah zapusté trije poljski udje odbor!

— Nasledek tega utegne biti, da, ko pride stvar v drž. zboru na dnevni red, izstopijo vsi Poljaci; kajti če odborovi udje izreče, da so dir. volitve pravicam dež. zborov nasprotne, ne morejo drugi poljski poslanci v državnem zboru obsedeti, kadar pride do obravnave in glasovanja. Ustavaški odborniki sami se spodtikajo nad tem, da ima veliko posestvo preveč zastopa, kar je min. Lasserju v odboru povod dalo, ustavakom na ušesa pošeptati svarilo ne tako delati, da bi v njeni svet zvedel, da ustavaki le svoje koristi iščejo. —

Po novem načinu neposrednih volitev bi imel drž. zbor 351 poslancev (vsak po 10 gld. dneine, pride samo na eden mesec 105.300 gld.), med katerimi šteje veliko posestvo in kar še tu sem spada, 85, mesta, trgi in trgovinske zbornice 136, kmetske občine le samo 130 zastopnikov. To je v razmeri do obeh drugih skupin očitno premalo v Avstriji, kder je po številu glav, po znesku davka in po odstotkih za vojaščino pravo jedro kmetski stan, ki bi gledé zastopa svojih koristi neprimerno v manjšini bil. — O sestavi volilnih okrajev smo že poprej enkrat govorili in pokazali, da so ustavakom v prid sestavljeni. Spremenilo se je gledé Štajarskega le to, da je konjiški trg pridjan skupini mest in trgov celjskega okraja, in da je v to skupino vzet tudi trg Vitanjski. Toraj dva odločno nemčurska trga več v tej skupini kot po prvem načrtu; čemu? to vemo Slovenci. — Kmetskimi občinam slov. odločeni so 3 namesto doseđanjih 2 poslancev, ki se volijo v 3 volilnih okrajih, ktere smo že opisali. Šent-Lenarški okraj voli v Ptuj. Volilna mesta so pa: Maribor, Konjice, Slovenji Gradec; Ptuj, Rogatec (kamor bi morali volilci iz veliko večjega šmarskega okraja), Ljutomer; Celje (kamor je pritaknjen tudi šoštanjski okraj, ki je dozdej volil v Slov. Gradec) in Brežice. Račun je takšen, da 400.000 štajarskih Slovencev dobi 2 poslance iz kmetskih občin, iz vseh skupin pa, če bi prav po sreči šlo, k večjemu 4 narodne poslance, toraj enega na 100.000 duš, v tem ko kaže splošna razmera prebivalcev in poslancev, da pride 1 na blizo 50.000 duš. To je nasledek umno sestavljenih volilnih okrajev! Poslanci kmetskih občin bi se volili po volilnih možeh; v drugih skupinah pa neposredno — po volileh samih. Volitev bi se vršila pismeno in na tihem; pri kmetskih skupinah pa, v kterih je tudi za deželni zbor ustno glasovanje, bi to tudi za volitev v drž. zbor veljalo. To je na vsako stran hudo in nevarno pri nas, ko je ravno v kmetskih občinah tako malo samostalnih, značajnih, in še menj v političkih rečeh izvedenih mož, nemčurskega in bahaškega pritiskovanja pri volitvah pa toliko! — Vsi poslanci bi se volili na 6 let.

Iz Dalmacije je poklican na Dunaj namestnik baron Rodič, menda zato, da kakor je med vlado in Poljaci posređoval Goluhovski, tako po-

sreduje Rodič z dalm. poslanci. Ali pa bodo Dalmatinci v tej toliko važni stvari kakor Poljaci stopili na stran opozicije, je žalibog še vprašanje. Povemo še to, da je protest zoper direktne volitve, kterega so podpisale nemške štaj. srenje, se vrnil v Gradec nazaj s tem, da „po obliki in obsegu ni za to, da se cesarju predloži“. — To naj nikogar ne moti v podpisovanji, vsaj se bomo sklicovati zamogli na glas ljudstva, kteri se o pravem času ni poslušal.

Iz Vnenjih držav je poročati najvažnejša novica, da je španjski kralj Amadej, sin italijanskega kralja, 12. t. m. vladanju se odpovedal in zapustil Madrid, ter potuje domu na Italijansko. Uzrok temu bila je nesložnost z ministri, še več pa ustaja Karlistov. Starešinstvo in narodni zbor proglašajo potem z 258 proti 32 glasom republiko ali ljudovlado. Novo republikansko ministerstvo, kteremu list „Epoka“ dokazuje, da nima pravice vlade spremeniti, poroča na vse kraje svetá, da je povsod vse mirno; v resnici pa je skoro toliko strank, kolikor pokrajin in Karlisti močno napredujejo. Tudi vojaštvo se cepi v razne polit. stranke, in republikanci imajo le pri peš-polkih svojih privržencev. Republika se bo ravno tako malo držala kakor Amadejevo kraljestvo.

## Razne stvari.

**Blaga ponudba.** Neki gospod v Mariboru, seer Nemeec po rodu, pa Slovincem srčen prijatelj in deležnik našega tiskovnega društva, ponuja 2 iztisa „slov. Gospodarja“, ki se pošiljata zastonj za celo leto. Eden iztis se dá poštenemu krčmarju za goste, drugi pa kakemu srenjskemu županu, ki je naroden mož, si pa lista lahko naročiti ne more.

Vredništvo razpisuje s tem konkurs, sprejema pisma prosilcev, ki pa morajo potrjena biti po domačem duhovnem gospodu. Komur da se lista prisodita, homo brž naznanili.

(Javna skušnja) na sadjo- in vinorejski šoli v Mariboru bode v pondeljek 24. t. m.

(Štajarsko vinsko kupčijsko društvo) se je 29. prosinca v Gradecu osnovalo. Ako se ne motimo, je to društvo tako rekoč ekstrakt onega društva, ki se je pod imenom „avstrijske trgovinske družbe za kmetijstvo in kmetijsko obrtnijo“ snovalo, pa se ne osnovalo. To nič ne dé, sej se kaj takega tudi drugim ljudem na svetu pripeti. Vinskemu društvu, ki je baje od 1. julija do konca lansk. leta že imelo 20.000 gld. dobička, je zdaj predsednik H. grof Attems, namestnik A. grof Brandis. V gospodarskem svetu pa ne najdemo več ne Friceta in ne Konrada, ki sta v osnovalnem odboru bila.

(Nesreča) Na Slemen u, proti zapadni strani od Maribora, je sneg na hiši poštenega kmeta U. stroho potlačil in strop vderl, ter je žalibog tram kmetico pobil. —